

Zihinsel Engelli Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Zihinsel Engelli Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33591>

Özet

Zihinsel Engelli Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i (ZEBSEYFÖ), zihinsel engelli bireylere yönelik hizmet veren profesyonellerin, e?itimcilerin ve ailelerin, sporun bu bireylerin geli?imleri üzerindeki fiziksel, psikolojik ve sosyal faydalar?na dair alg? ve fark?ndal?k düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi?tir. Ölçek, Ekrem Levent ?lhan ve Osman Kür?at Esentürk tarafından 2015 y?l?nda geli?tirilmi?tir. Tek boyutlu bir yap?ya sahip olan bu ölçek, toplam 47 maddeden olu?maktadır ve 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullan?r.

Ölçek, sporun dahil edilmesinin zihinsel engelli bireylerin ya?am kalitesini nas?l etkiledi?i konusundaki bilgi bo?luklar?n? tespit etmeyi ve bu alanda daha etkili bilgilendirme programlar?n?n olu?turulmas?na rehberlik etmeyi amaçlamaktadır. Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in yüksek düzeyde geçerlik ve güvenilirlik özelliklerine sahip oldu?unu göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

ZEBSEYFÖ, zihinsel engellilik, spor fark?ndal???, sporun etkileri, psikometrik özellikler, fark?ndal?k ölçe?i, beden e?itimi.

Yazarlar

Ekrem Levent ?lhan, Osman Kür?at Esentürk

Amaç

Ölçe?in temel amac?, zihinsel engelli bireylerle ilgili payda?lar?n (aileler, ö?retmenler, terapistler ve spor profesyonelleri) sporun bu bireyler üzerindeki potansiyel ve gerçek etkileri hakk?ndaki bilgi düzeylerini ve inançlar?n? sistematik olarak de?erlendirmektir. Bu, bireylerin spor yoluyla motor beceri geli?imini, sosyal etkile?imi ve genel refah?n? ne ölçüde desteklediklerine dair mevcut fark?ndal?k seviyesini ortaya koyar.

Bu ölçek, sporun engelli bireylerin rehabilitasyon ve entegrasyon süreçlerindeki kritik rolünü vurgulamak ve ilgili alanlardaki e?itim programlar?n?n içeri?ini bu fark?ndal?k düzeyine göre optimize etmek için bilimsel bir zemin sunmaktadır. Elde edilen veriler, fark?ndal?k art?r?c? müdahalelerin hedeflenmesine yardımcı olur.

Yap?

Zihinsel Engelli Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Fark?ndal?k Ölçe?i, tek boyutlu bir psikolojik yap?y? ölçmek üzere tasarlanm??tır. Bu tek boyut, kat?l?mc?lar?n zihinsel engelli bireylerin spor yoluyla elde edebilecekleri faydalara (fiziksel, bili?sel ve sosyal) dair genel inanç ve bilgi

düzeylerini temsil eden "Sporun Etkilerine Yönelik Farklılık" olarak adlandırılmaktadır.

Ölçek, katılımcıların sporun faydaları hakkındaki algılarını 47 madde üzerinden değerlendirilmektedir. Maddeler, sporun hem bireysel gelişimdeki rolünü hem de toplumsal kabul ve entegrasyona katkıları kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Yanıtlar 5'li Likert formatında toplanır (1= Hiç katılmıyorum; 5= Tamamen katılıyorum).

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenmiş ve tek boyutlu modelin verilerle uyumu değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları, ölçeğin teorik yapıya ilişkin ampirik olarak desteklenmesini göstermiştir.

Çalışmada elde edilen bağıca uyum indeksleri, modelin kabul edilebilir veya iyi uyum sağları içinde olduğunu göstermektedir:

Uyum İndeksi Oranı (χ^2/sd): 2.6

Yaklaşık Hata Karekökü Ortalaması (**RMSEA**): 0.08

Normleştirilmiş Uyum İndeksi (**NFI**): 0.99

Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (**CFI**): 0.99

Ayarlanmış Yıllık Uyum İndeksi (**AGFI**): 0.83

Yıllık Uyum İndeksi (**GFI**): 0.86

Özellikle NFI ve CFI değerlerinin 0.99 gibi yüksek seviyelerde olması, modelin güçlü bir uyum sergilediğini ve ölçeğin amaçlanan yapıya başarıyla ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığı, güvenilirlik analizlerinin temelini oluşturmaktadır. ZEBSEYFÖ'nün güvenilirliği, tüm ölçek maddeleri üzerinden **Cronbach Alfa** iç tutarlılık katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir.

Yapılan analizler sonucunda ölçeğin tamamı için Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.989 olarak rapor edilmiştir. Bu değer, psikometri standartlarına göre oldukça yüksek bir iç tutarlılığa işaret etmektedir ve ölçek maddelerinin aynı temel yapıya son derece tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Yüksek güvenilirlik, ölçeğin tekrarlanan uygulamalarda istikrarlı sonuçlar vereceği anlamına gelmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme çalışması, ZEBSEYFÖ'nün yapısal bütünlüğünü ortaya koymak amacıyla faktör analizine tabi tutulmuştur. Analizler, ölçeğin 47 maddenin tamamını kapsayan güçlü ve tutarlı bir tek faktörlü yapı sergilediğini göstermiştir.

Tek boyutlu yap?n?n do?rulanmas?, ölçe?in zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik fark?ndal??? yekpare bir kavram olarak ele ald???n? ve bu kavram? tek bir toplam puan üzerinden güvenilir bir ?ekilde de?erlendirme imkan? sundu?unu belirtmektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geli?tirme

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme (1= Hiç kat?lm?yorum - 5= Tamamen kat?l?yorum)

Mevcut Dil: Türkçe

Hedef Popülasyon: Zihinsel engelli bireylere hizmet veren profesyoneller, e?itimciler, antrenörler ve bu bireylerin aileleri.

Ya? Grubu: Yeti?kinler (Kat?l?mc? grubu)

Popülasyon Detaylar?: Zihinsel engelli bireylerle etkile?imde bulunan ve onlar?n spor/fiziksel aktiviteye kat?l?m?n?n etkileri konusunda fark?ndal?k düzeyi ölçülen yeti?kinler.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-report)

Anahtar Kelimeler

47 madde, tek boyutlu yap?, Cronbach Alfa, psikometri, do?rulamalı faktör analizi, sporun faydalar?, zihinsel engelliler.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2015

?zinler ve Ücret: Ölçe?in akademik veya ticari kullan?m? için izinler ve olası ücretler hakkında bilgi almak üzere sorumlu yazar Ekrem Levent ?han ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

?leti?im: levent-besyo@hotmail.com

Kaynaklar

?han, E. L., & Esentürk, O. K. (2015). Zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik fark?ndal?k ölçe?i (zebseyfö) geli?tirme çal??mas?. *CBÜ Beden E?itimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 19-36.

Makalenin tam metnine a?a??daki bağlantıdan erişilebilir: edergi.cbu.edu.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [zihinsel-engelli-bireylerde-sporun-etkilerine-yonelik-farkindalik-olcegi-toad.pdf](#)

Zihinsel Engelli Bireylerde Sporun Etkilerine Yönelik Farkındalık Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçeğin 47 maddesinin tamamı listelenmemiştir. Maddelerin tam listesine erişim için referans makaleye (İhan & Esentürk, 2015) başvurulması gerekmektedir. Ölçek toplamda 47 maddeden oluşmaktadır.

ARABPSYCHOLOGY.COM